

“Open Repositories 2014”, Helsinky, Finsko, 9. – 13. 6. 2014

Zpráva ze zahraniční cesty

Ve dnech 9. – 13. 6. 2014 se konal v Helsinkách ve Finsku již devátý ročník konference „Open Repositories 2014“.

Informace o programu konference je na <https://www.conftool.com/or2014/sessions.php> (během léta by měly být dostupné prezentace a plné texty příspěvků), online přístup k záznamům některých prezentací je na http://or2014.helsinki.fi/?page_id=985

Hlavní téma letošní konference bylo nazváno „Towards Repository Ecosystem“. Vlastní program konference byl zahájen v úterý 10. 6. 2014 za přítomnosti 500 účastníků z 38 zemí. Úvodní slovo a informace z hlediska pořadatele přednesla Kristiina Hormia-Poutanen z Národní knihovny Finska. Na ni navázal představitel Evropské komise Jarrko Sirén s prezentací „Open Access and e-infrastructure“. Informoval o dokumentech, záměrech a projektech Evropské komise (definice OA podle EK, důraz na self-archiving a OA publikování, dále zmínil tři zásadní dokumenty k OA a informaci o pilotním projektu „Open Research Data“ programu Horizon 2020).

Klíčovou přednášku dopoledního programu s názvem „Culture change in academia : Making sharing the new norm“ přednesla Erin McKiernan – vědkyně z oboru Medical Sciences, působící na „National Institut of Public Health“ v Mexiku. Prezentovala svůj pohled na problematiku otevřeného přístupu a praktické zkušenosti vědce s publikováním. Zmínila stav repozitářů v Mexiku (pouze dvě univerzity mají „OA mandates“), iniciativu k OA podepsanou v květnu 2014, výhody OA a vytvoření národního OA repozitáře CONACyt. Položila si otázky, proč podporovat OA

- „mnoho vědců nemá přístup k tomu, co potřebují“
- „proč tomu tak je – vysoké náklady na zdrojové informace“
- „co mohu udělat pro zvýšení OA – co mohu za sebe slíbit“

Zmínila problematiku recenzního řízení, problematiku související s hodnocením vědců (IF) a východiska ke změně v oblasti jejich publikování (podpis Deklarace o hodnocení výzkumu DORA - 10tisíc podpisů ze 400 institucí, návod, jak mají vědci postupovat).

V odpolední sekci byly zajímavé přednášky a panelová diskuse k problematice ORCID – systému identifikace osob a objektů a jejich integrace s DSpace. Jako první přednesl příspěvek „ORCID for DSpace“ vývojář DSpace Bram Luyten z University of Missouri - @mire. Informoval o práci na novém API, které se má stát součástí DSpace 5 ke konci roku 2014 – jedná se o vyčištění autorských metadat v institucionálním repozitáři, možnost přidání identifikátorů ORCID do DSpace a doplnění ORCID do formuláře pro přihlášení (DSpace submission form, admin edit). Jde zejména o sjednocení metadat o autorech, ne pouze ORCID – je možné připojit i lokální identifikátory (např. číslo osoby na univerzitě). Navázala Sarah L. Shreeves z University of Illinois s příspěvkem „Theses and Dissertations and ORCIDs : A report from Texas A&M“, ve kterém informovala o workflow a stavu přidělování ORCID na Texas A&M University. Poté prezentoval své konkrétní poznatky s ORCID Urban Andersson představitel z Chalmers University of Technology (Göteborg, Švédsko) „ORCIDs in the Wild: Implementing ORCIDs into Research Support and Repository Systems“ a Michael Witt z Purdue University (Indiana, USA) „ORCID – Hubzero Integration“.

Dopolední program ve středu 11. 6. byl zaměřen na problematiku ochrany dat uložených v repozitářích, na kvalitu digitálních objektů/obsahu, jejich trvalou čitelnost, stálou přístupnost, údržbu. Dále byly předneseny otázky, co všechno do repozitářů patří, zda se repozitáře mohou stát archivem, jak moc repozitáře rozšiřovat.

Prezentace proběhly formou krátkých příspěvků v rozsahu cca 7 min, tzv. „repository rants“.

Z hlediska otevřeného přístupu byla zajímavá přednáška Paula Roystera z University of Nebraska, USA, který vyložil, co všechno dělá univerzita z hlediska budování institucionálního repozitáře (IR), jaké služby poskytuje, co je jejich hlavním cílem. Správnost cesty dokumentoval tím, že mají druhý nejrozsáhlejší repozitář v USA a při vyhledávání na Googlu je obsah jejich repozitáře předřazen výsledkům vyhledávání z Elsevieru (díky častějším návštěvám na stránkách IR). Ozřejmil pozici amerických univerzit financovaných státem, s kterými se vydavatel nemůže soudit o zveřejnění obsahu recenzovaných článků v rámci IR, i když článek je také zveřejněn v databázi vydavatele (v IR nezveřejňují vydavatelskou verzi, ořezávají hlavičky). Deklaroval, co je hlavní rolí tzv. „repositorians“ („dát vědcům možnost kontroly nad intelektuálním obsahem, který sami vytvářejí, nikoli regulovat nebo stanovovat pravidla, co s tímto obsahem mohou dělat“).

V odpoledním programu jsem se zúčastnila sekce P5C, v jejímž rámci byla prezentována přednáška o stavu institucionálních repozitářů Finska a ostatních severských zemích se zaměřením na integraci CRIS (Current Research Information System). Součástí odpoledního programu v této sekci byla i prezentace příspěvku ČVUT „University Institutional Repository and its Place in the University Information Infrastructure“ (Pilecká, Kovářiková, Němečková, Machytková, Karel, Prajer), který shrnul stav propojení jednotlivých subsystémů (CRIS, SIS, OJS, AAI, OSSS, IR, LS) s Informačním systémem ČVUT, synchronizaci OSSS (Organizational Structure Source Systém) se strukturou IR a dále prezentoval rozšíření stávajícího RESTful API rozhraní o možnost kompletního zápisu (založení, přejmenování, smazání komunit, podkomunit, kolekcí, přidání itemů, bitstreamů). V této sekci byla i velmi zajímavá prezentace z University of Minho, Portugalsko o ISO 16363 a provádění auditu repozitáře.

Dopolední program ve čtvrtek 12. 6. pokračoval prezentacemi ve formátu „repository rants“ 24x7 – z nich především zaujala přednáška „Toward a state-of-the-art IR copyright management system: a needs assessment“ Cathy Weng, Yuji Tosaka z The College of New Jersey, USA, – systém CORAL vhodný pro uchovávání politik o licenčních podmínkách, který je však třeba dále rozvíjet ve smyslu automatické aktualizace při změně politiky (např. Sherpa/Roemee, web vydavatele).

Jyrki Ilva z Národní knihovny Finska prezentoval v přednášce „Repository content – lost in discovery“ národní systém Finna, dále se zabýval problematikou discovery nástroje VuFind, který byl pro tento systém implementován, otázkami, co všechno má být harvestováno, do jakých indexů (lokální, centrální), jaká metadata.

Najko Jahn z Bielefeld University, Německo informoval v příspěvku „Hands-On: Interlinking Institutional Repositories and Europe PubMed Central“ o propojení jejich repozitáře s evropským repozitářem PubMedCentral a jeho obohacování/rozšiřování o další údaje včetně možnosti prolinkování na lokální OA kopie s plným textem.

Zapojení studentů do tvorby a rozvoje repozitáře, spolupráce s „Computer science department“, podpora a vývoj SW produktů, vytváření dokumentace a popis postupů pro další využití byl nastíněn v prezentaci „Integrating Student Learning into the Repository Ecosystem“ autorů Keitha Gilbertsona a Collina Brittleho z Virginia Tech, USA.

Další prezentace „A rose is rose is a rose? Defining significant properties of social science research data“ Stefana Müllera, Astrid Recker (GESIS – Leibniz -Institut for Social Science, Německo) se zabývala kvalitou popisných metadat objektu pro jeho uchování a pozdější práci s ním.

Ve čtvrtek odpoledne jsem se zúčastnila závěrečné přednášky, na které byly vyhlášeny vítězné postery „Bye ContentDM: Another one bites the dust“, „Open repository Theseus – Success Story of 24 Finnish Universities of Applied Sciences“ a dále byl zhodnocen průběh celé konference. Bylo představeno místo, kde se bude konat konference v příštím roce, kterým je Indianapolis, Indiana, USA.

V pátečním programu 13. 6. jsem se soustředila na návštěvu sekcí a tzv. „interest groups“, zaměřených na problematiku DSpace, který používá i ÚK ČVUT. Zajímavá byla konkrétní ukázka Brama Luytena, jak pracovat s ORCID „ORCID for DSpace“ a jak přizpůsobit DSpace různým aplikacím „Mirage: A responsive user interface for DSpace“ (IPOD atp.)

Uspořádání DSpace podle předmětových kategorií – vyhledávání – nikoli podle struktury univerzity bylo zmíněno v přednášce „AOD 2.0: A category based submission add-on for DSpace 4.0“, autora Marca Goovaertse z Hasselt University, Belgie.

Přínosná byla panelová diskuse na téma, jak spolupracovat v rámci komunity a podílet se na rozvoji DSpace – pravidla a postupy. Další část se věnovala problematice metadat, definice metadat pro zapojení do mezinárodních struktur.

Zajímavé byly některé postery, dobře se uplatnil poster Lucie Vyčítalové z Univerzity Pardubice Repository and its place at the University of Pardubice.

Účast na konferenci byla užitečná a inspirativní. Za největší přínos považuji navázání osobních kontaktů. Po příspěvku ČVUT, jehož jsem byla spoluautorkou, za námi přišli Eloy Rodrigues a Pedro Principe z University de Minho, Portugalsko a nabídli pomoc při přizpůsobení repozitáře požadavkům OpenAIRE. O naše technické řešení se zajímal Miika Nurminen (University of Jyväskylä, Finsko) a po skončení konference e-mailem Susanne Hansson (Chalmers University of Technology, Švédsko). Přínosem řešení pracovníků ČVUT pro komunitu DSpace je rozšíření stávajícího RESTful API rozhraní o schopnost kompletního zápisu, možnost realizovat víceukrokový zápis, přidávat další bitstreamy k jednotlivým itemům v časově oddělených úsecích. Část technického řešení by mohla být poskytnuta komunitě DSpace k volnému využití. Předjednáno prostřednictvím Ivana Masára s Peterem Dietzem, vývojářem REST API DSpace.

O průběhu konference budu informovat na Bibliotheca academica v říjnu t. r. Zároveň bych tímto chtěla poděkovat AKVŠ za možnost zúčastnit se této prestižní konference a získat tak aktuální informace k dané problematice.

